

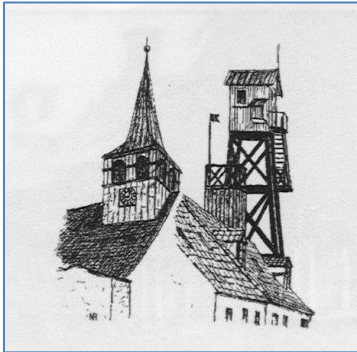
Kikkenborgen

April 2014

*Medlemsblad for Dragør Lokalhistoriske Forening
og nyt fra Dragør Lokalarkiv*

DLF's logo er tegnet af Niels Febber Andersen. Lokalkivets kikkenborg er fotograferet af Jørgen D. Petersen.

”Kikkenborgen” er et fælles blad for Dragør Lokalhistoriske Forening og Dragør Lokalkiv. Bladet udsendes til DLF's medlemmer og uddeles til alle interesserede fra Lokalkivet og bibliotekerne. Bladet bliver også lagt på Lokalkivets og DLF's hjemmesider.

Hans Dirchsen Bager er på forsiden af dette nummer fordi han for netop 100 år siden deltog i krigen ved Dybbøl. På billedet fra omkring 1920 er han dog en ældre mand og formentlig fotograferet foran sit hjem i Bymandsgade 9 i Dragør.

Dragør Lokalhistoriske Forening

www.dragoer-lokalhistorie.dk

Email: info@dragoer-lokalhistorie.dk

Formand: Kurt Mathisen (ansvarshavende), Harevænget 30, 2791 Dragør.

Tlf. 32 53 45 04 / 40 53 45 04. Email: kurt@4504.dk

Næstformand: Claus Ehlers. Søvej 39, 2791 Dragør. Tlf: 32 53 32 23.

Sekretær: Dines Bogø, Ulpilsager 57, 2791 Dragør. Tlf. 32 53 11 53 / 20 85 11 53.

Kasserer: Leise Hansen, Krudttårnsvej 143, 2., 2791 Dragør. Tlf. 28 96 91 37.

Dragør Lokalkiv

www.dragoer.dk/lokalarkivet

Stationsvej 5, 2791 Dragør. Tlf. 32 89 03 29. Email: lokalarkivet@dragoer.dk

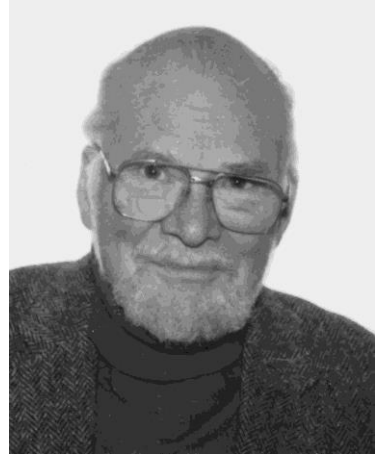
Åbningstider: Tirsdag 13.00 – 17.00 Torsdag 10.00 – 17.00 samt efter aftale.

Se også den lokalhistoriske side på Facebook:

www.facebook.com/kikkenborgen.

En Dragør-arkitekt og hans tegninger

Jens Valdemar Theilgaard blev født den 21. november 1922 og døde den 3. august 2010, knapt 88 år gammel. I ungdommen var han i tømrerlære, sejlede og tilbragte også en tid i Sverige under Besættelsen. Efter hjemkomsten uddannede han sig ved Kunstakademiet til arkitekt og boede herefter størstedelen af sit liv i Dragør. Her deltog han i lokalsamfundets kulturelle liv, ikke mindst i slutningen af 1950'erne, hvor han var med i kampen om at bevare lodstårnet, hvilket heldigvis kronedes med held.

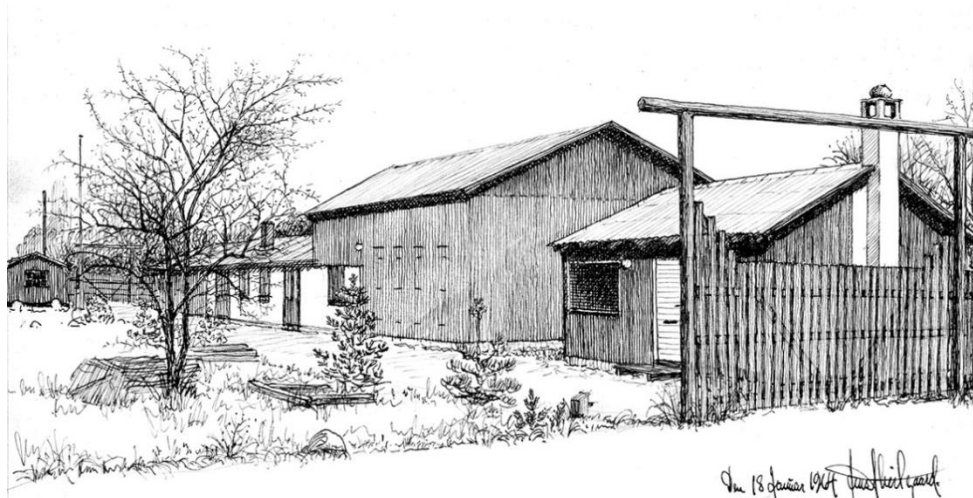

Han deltog også i bevaringen af husene i den gamle by og forestod genopbygningen af det smukke gavlhus på Jens Eyberts Plads 6 efter brandkatastrofen nytårsnat 1976. Nationalmuseet havde ellers givet nedrivningstilladelse, men trak sig efter den massive modstand, ikke mindst fra Theilgaards side.

I 1950'erne forestod han bygningen af otte identiske huse på Sdr. Røsevej på Dragør Sydstrand, som for størstedelen blev til ved, at husejerne agerede selvbyggere efter arbejdstid og i weekenden. Grundene var velvalgte, grænsede direkte ud til tjørneengen og med pragtfuld udsigt over Øresund. Husene var på 85 m² med fuld kælder. De blev bygget i det relativt nye materiale gasbeton og fik røde tegltage. Theilgaard boede selv i et dem (nr.6) i mange år med sin hustru og tre børn.

Husene på Søndre Røsevej som Jens Theilgaard tegnede, og hvor han selv boede.

Theilgaard tegnede først og fremmest de klassiske – og salgbare – dragørmotiver. Men han skildrede også hverdagen og hvad han så i sine omgivelser. Som her tømrermester Bülow's værksted på Krudttårnsvej i 1964.

Herudover fungerede han som arkitekt på nogle værksteds- og industribygninger og en butiksrække på Kirkevej, hvortil kom en række til- og ombygninger af eksisterende huse. Han fungerede også som vurderingsmand for brandforsikringselskaber og som syns- og skøns-mand for arkitektforeningen i tvistigheder mellem bygherre og arkitekt, hvor han ofte tog den "svages", altså bygherrens, parti.

Af natur var Theilgaard stejl og kompromisløs, og han fremkom gerne med sin uforbeholdne og ofte meget kontroversielle mening om dette og hint, hvilket nok isolerede ham noget overfor omgivelserne, ikke mindst kollegerne. Det er givet, at han fandt ro, når han tegnede, og det er da også den store samling tegninger af lokale motiver, han vil blive husket for. Primært er det den gamle by i Dragør, han har portrætteret, men der er også tegninger fra Sydstranden, Store Magleby, Tårnby, Kastrop og ikke mindst Saltholm, hvor familien havde en hytte, da hans hustru var af gammel Tømmerupslægt, som havde adgang hertil via Saltholm ejerlaug. Her fik han også lejlighed til at pleje sin glæde over Saltholms særprægede natur med dens sparsomme bebyggelse og rige fugleliv.

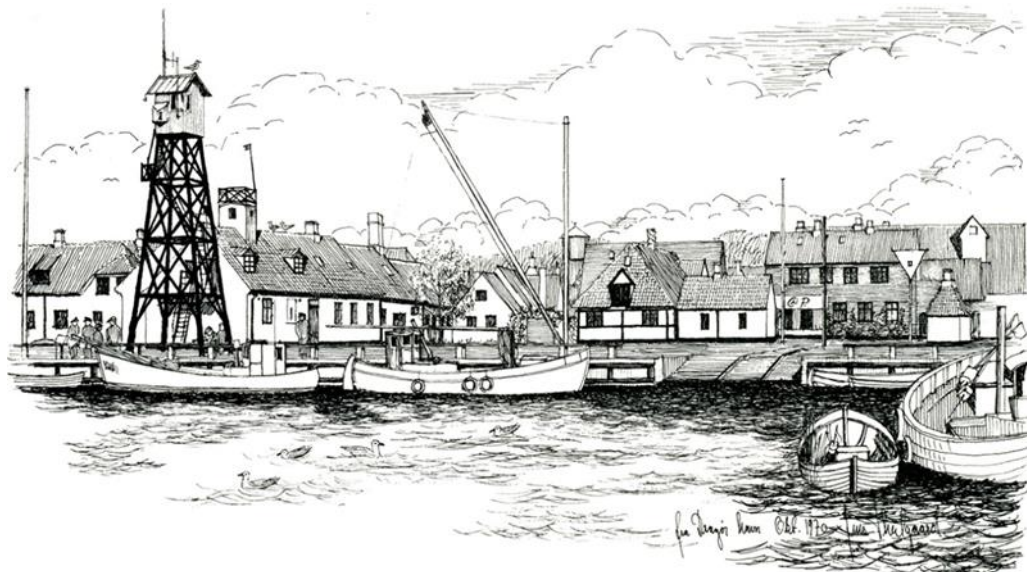
Tegningerne blev til i løbet af de 40-45 år, han boede i Dragør. De var alle 32 × 44 cm store og tegnede med tusch. De bærer præg af en arkitekts hånd og er umådeligt omhyggelige såvel i proportionerne som helt ned i detaljen. Motiverne er velvalgte og indfanger Dragørs særpræg, og har en lethed i strøget, der til overmål fanger stedets stemning og ånd.

Tegningerne er lavet på stedet, hvor Theilgaard sad på en lille trebenet taburet og tegnede. En tegning kunne tage flere dage at lave, hvad man også kan forstå, når man ser på dem. De blev reproduceret i en af Københavns store specialforretninger (Tutein & Koch) formentlig ved det, man kalder zinkografi. Foruden en reproduktion af selve tegningen fik han den samtidig produceret i en mindre kortstørrelse (21 × 10,5 cm), der som dobbeltkort blev solgt ved juletid fra øens boghandlere, især fra den lokale boghandel i Dragør, der ikke eksisterer mere. Kortene nåede også helt ind til Den Permanente på Vesterbrogade i København, der på den tid var en af de førende butikker for dansk kunsthåndværk og industri.

Omkring 1980 holdt Theilgaard i hvert fald én udstilling inde i København, som vistnok blev gentaget her i Dragør. Omkring 1990 måtte Theilgaard efter en skilsmisse, nok mod sin vilje, sælge huset og flytte til et sommerhus, han havde haft gennem mange år ved Svinkløv i Vendsyssel. Så vidt vides lagde han tegnepennen på hylden og levede ensomt og beskedent de sidste tyve år af sit liv, med få afstikkere til hovedstaden og Dragør, hvor han dog havde folkeregisteradresse hos nogle venner, vel i håbet om på en eller anden måde at ende her til sidst.

Livet igennem forblev han, efter datterens udsagn, overmåde pedantisk på alle områder, og selv brændesavning kunne udvikle sig til et studium i akkuratesse. Theilgaard førte gennem hele sit liv meget personlige minutiøse dagbøger, som dog ikke eksisterer mere. Han forblev til sin død i Jylland, og hans aske blev efter hans eget ønske spredt i havet ud for Gilleleje.

Christian Clausen

For 100 år siden:

Veteraner i Dragør

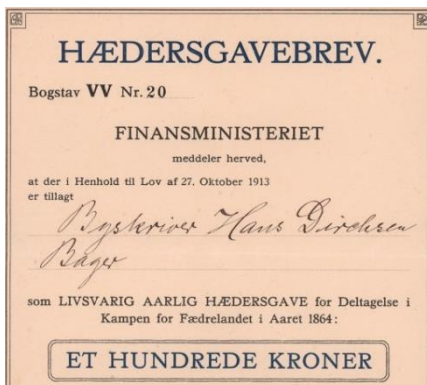
I år markeres flere jubilæer for militærhistoriske begivenheder. Lokalt er det 100 år siden, at Dragørfortet blev kampklart og i hele Europa markeres 100 året for udbruddet af 1. Verdenskrig. Endelig er det i år 150 år siden, at Danmark gik knap så sejrrig ud af den 2. slesvigske krig – den, der endte med at vi måtte afstå Sønderjylland til Preussen.

I Dragør markeredes i 1914 50-året for krigen i 1864. Det skete den 5. april ved et veteranstævne på Strandhotellet, hvor 23 af gæsterne var veteraner fra krigen. Overalt i Danmark indkaldtes nemlig soldater til den danske hær, og også fra Amager måtte Jens'er trække i trøjen og drage til Sønderjylland for at slå.

Det var en lokale komité, som i 1914 inviterede til veteranstævnet. Hotelværten tilbød at veteranernes familiemedlemmer kunne deltage for en lav betaling. Salen var udsmykket med våben og skjolde, og omkring 150 mødte op til sammenkomsten. Vi ved ikke, hvem der ellers var hædersgæster på Strandhotellet for 100 år siden. Men mon ikke én af dem har været *Hans Dirchsen Bager*, der ikke bare var med i krigen, men overværede ét af dens mest centrale og dramatiske begivenheder.

Han var nemlig ombord på panserskibet Rolf Krake, da det lå i Allsund og skulle hindre den preussiske hær i at komme over til Als. Det lykkedes ikke, fordi skibet var placeret uheldigt i forhold til det sted, hvor fjendens soldater befandt sig. Bager blev som andre krigsveteraner dekoreret med en dannebrogorden, som han modtog i 1927.

Festen på Strandhotellet blev efter Amagerbladets referat vellykket og fortsatte til den lyse morgen.

I anledning af 100-året for krigen i 1864 tildeltes veteranerne en hædersgave. Hans Dirchsen Bager kunne derfor fra og med 1914 hvert år gå hen på Dragør Postkontor og hævde 100 kr. Betingelsen var dog, at kunne få et vidne til at bekræfte, at han var i live! Hans Bager modtog hædersgaven til sin død i 1931.

Gå med i Lunden

Kongelunden er nok hvad de fleste forbinder med skov på Sydamager, men Dragør Lund, der ligger ved Hartkornsvej er væsentlig ældre. I dag er skoven ikke ret stor, men oprindeligt var den en del af et meget større skovareal, der sikkert strakte sig helt ned til kysten. Herfra blev der leveret træ til hovedstaden og i et kongeligt brev fra midten af 1600-tallet nævnes det, at træer fra Dragør Lund blev brugt til at reparere broen fra København til Christianshavn. I begyndelsen af 1700-tallet var skoven vigtig som sømærke for skibsfarten, så det var forbudt at fælde træerne.

Dragør Lund har også været rammen om fester og fornøjelser. Om sommeren var her en slags tivoli med gynger, skydetelt og dansestrade.

Inde i Lunden ligger *Lundestenen*, som har sin helt egen historie, som du kan høre, når Lokalthistorisk Forening og Lokalkivet inviterer til byvandring *tirsdag den 27. maj kl. 19.00*. Vi skal på turen også høre om Lundegården, som lå midt i det, der i dag er et moderne villakvarter. På turen hører vi også om en vegetarfamilie, tyskernes rullebane for fly og mange andre historier.

Deltagelse i turen er gratis og man skal ikke tilmelde sig på forhånd. Vi starter fra Jægervej 30 (fritidshjemmet), hvor Lundevej slutter og Lundestien begynder. Byvandringen varer ca. to timer. Guider er Dines Bogø og Henning Sørensen, og alle er velkommen.

Svend Valdemar Hammerich som fastelavnsrytter på "Lundegård" omkring 1911. I baggrunden ses Dragør Lund og lang væk anes to huse på Engvej.

Returadresse:
DLF v/Irene Larsen
Drøgdensvej 2
2791 Dragør

Kommende arrangementer

Søndag den 4. maj

Åbent hus på Kongelundsfortet i anledning af åbningen af *Naturpark Amager*.

Se nærmere på www.naturpark-amager.dk

Lørdag den 10. maj kl. 14.00 – 16.00

Byvandring på Christianshavn.

OBS: Kun for medlemmer af Dragør

Lokalhistoriske Forening.

Tilmelding nødvendig til Kurt Mathisen

(se kontaktoplysninger side 2)

Tirsdag den 27. maj kl. 19.00 – 21.00

Byvandring ved Dragør Lund. Alle er

velkommen (se nærmere på forrige side).

Lørdag den 26. juli

Lodsens Dag. Danmarks Lodsmuseum

inviterer til aktiviteter på museet og på

Dragør Havn. Bl.a. åbnes en lille udstilling

om lodserne under 1. Verdenskrig

Lørdag den 23. august kl. 14.00 – 16.00

Byvandring på Islands Brygge. Mødested: Kulturhuset, Islands Brygge 18.